

VVA 2015-2020 koostamise ettepanekus toodud kitsaskohad ja võimalikud lahendused

Kitsaskohad

Ohvritele mõeldud teenused ei kata kõiki ohvrite vajadusi:

- Kõikide arengukavas käsitletavate vägivalda liikide puhul on probleemiks teenuste ebapiisavus, vähene paindlikkus ja üle-eestiline ebavõrdne kättesaadavus. Teenused ei lähtu riskigruppide eri vajadustest, vaid on pigem üldised. Vaja on laiendada teenuseid ohvri ja tema pere nõustamisel ka siis, kui kriminaalmenetlust ei alustata. Nõustamisteenuse mahupiirangud on liiga jäigad – raskematel juhtudel on vaja pikaajalisemat nõustamist. Teenuse osutuja võib asuda ohvri jaoks kodust liiga kaugel (teises omavalitsuses), seega on vajadus ka mobiilse nõustamisteenuse järele. Oluline on teenuste jätkusuutlik rahastamine, eelistatult otse riigieelarvest.
- Nõustajate vähesus (näiteks on puudu psühholooge, psühhoterapeute, lastepsühhiaatreid), kellel on ettevalmistus ja valmisolek vägivallakuritegude ohvritega (ennekõike ränkade juhtumitega) tegelemiseks. Napib ka kohtupsühhiaatreid ekspertiiside jaoks.
- Puudub tugiisikute vm toetav süsteem, mis motiveeriks ohvreid teenusele. Praktikas on esinenud probleeme, kus nõustamisteenusele suunatud ohver (sagedamini lapsed) ei jõua realselt teenusele või jätab selle pooleli.
- Ohvri abistamise puhul peaks rõhk olema lapse ja pere kui terve süsteemi abistamisele. Üksnes lastele mõeldud teenustest ei ole kasu, kui samaaegselt ei nõustata vanemaid või teisi lähedasi. Vägivalla liigist sõltuvalt on oluline ohvrit toetades tähelepanu pöörata soospetsiifika aspektile.
- Pole ühtset praktikat, kuidas välismaal ohvriks langenud isikutele pakkuda abi ja tuge välismaal ja tagada vajalike teenuste saamine Eestis.

Lapsohvrite turvalisus pole alati piisavalt tagatud:

- Eraldi vajab tähelepanu, kuidas abistada ja kaitsta last, kelle väärkohtlejaks on lapsevanem või teine pereliige. Ka lapsed kui vägivalda pealtnägijad vajavad abi ja teenuseid.
- Lastehooldusõiguse määramisel ei ole peres esinenud vägivald otsuse tegemisel kaalukeeleks.

Meede: Vägivalla ohvrite abistamine

Meetme kirjeldus: Meetme sihtrühmaks on nii lapsed kui täiskasvanud, kes on sattunud vägivalda ohvriks. Meede on suunatud vägivalda ohvrite igakülgele toetamisele ja kaitsmisele nii sotsiaal-, tervishoiu- kui õigussüsteemis, et vältida ohvri edasisi kannatusi. Ohvri abistamisel on oluline kaasata ka pere.

Teisese ohvristumise vältimiseks on oluline, et ka menetluse üldine korraldus, keskkond ja menetlejate suhtlemisstiil on ohvrit toetavad, nt laste puhul lapsesõbralik keelekasutus, seksuaalvägivalla puhul delikaatne lähenemine. Siinkohal on oluline, et vägivalda ohvritega kokku puutuvate spetsialistide täiendkoolituses käsitletakse ohvrite kohtlemise eripära, vägivalda soospetsiifilisust. Teenuste pakkumisel ohvrile on oluline koostöö vabaühendustega.

Esialgssed tegevused:

- Parandada vägivaldaohvritele psühholoogilise nõustamisteenuse kvaliteeti ja kättesaadavust, samuti teisi ohvritele vajalikke teenuseid nagu nt õigusnõustamine, rehabilitatsiooniteenus;
- Tõsta naiste tugikeskuste võimekust, et tagada spetsiaalsed teenused naistevastase vägivalda ohvritele ja nende lastele tulenevalt Istanbuli konventsioonist;
- Tagada naistevastase vägivalda ohvrietele tugitelefoni 1492 jätkusuutlik toimimine tulenevalt Istanbuli konventsioonist;
- Luua spetsiaalsed tugiteenused seksuaalvägivalla ohvritele tulenevalt Istanbuli konventsioonist;
- Parandada õigussüsteemi võimalusi ohvrite kaitseks (nt soodustada teatud juhtudel paralleelselt nii kriminaal- kui tsiviilasja lahendamist, soodustada tsiviil-lähenemiskeelu rakendamist);
- Kindlustada prostitutsiooni kaasatud isikutele nõustamis- ja rehabilitatsiooniteenuste pakkumine Eesti suuremates keskustes, samuti katsetada Töötukassa all programmi, mis toetab prostitutsiooni kaasatud isikuid tööturule sisenemisel
- Laiendada inimkaubanduse ohvritele majutusteenuse kättesaadavust.